

TIKĖJIMO TIESŲ TILTAI

Tikinčiųjų teisėms ginti Katalikų Komitetas

Sovietinė valdžia 8 mėnesius tylomis pakentė TTG Katalikų Komiteto veiklą, tačiau po to, kai 522 Lietuvos kunigai ir 2 vyskupai solidarizavosi su TTG Katalikų Komitetu, valdžios kantrybė trūko. Du Katalikų Komiteto nariai – kun. Alfonsas Svarinskas ir kun. Sigitas Tamkevičius buvo iškvieisti į LTSR Prokuratūrą ir perspėti, kad gali būti už savo veiklą patraukti baudžiamojon atsakomybėn pagal LTSR BK 68 str. 1 d. Kun. Alfonso Svarinską perspėjo respublikinio prokuroro pavaduotojas A. Novikov, o kun. Sigitą Tamkevičių – pats respublikinis prokuroras Kairėlis. Abu kunigai atsisakė pasirašyti įspėjimą ir LTSR Prokuratūrai pasiuntė atsakymus į pareikštus kaltinimus.

* * *

Lietuvos TSR Prokurorui,
Kauno arkivyskupijos ir
Vilkaviškio vyskupijos
Apaštališkajam Administratoriui
Vyskupui
Liudvikui Poviloniui,
Tikinčiųjų teisėms ginti Katalikų
komitetui

Kun. Alfonso Svarinsko,
Viduklės R. K. parapijos klebono

P a r e i š k i m a s

Šių metų rugsėjo 2 d. (sekmdienį) apie 10 val. Raseinių rajono prokuratūra įteikė šaukimą atvykti rugsėjo 3 d. į Lietuvos TSR prokuratūrą Vilniuje, Gogolio g. 4, kab. 55.

Sekandį dieną 16 val. jau buvau nurodytu adresu. Saugumo organų priežiūros prokuroras Bakučionis, kuris dar 1961 metais mane teisė už akių Vilniuje (tuo kartu buvau Mordovijos lageryje), padarė „ypatingai pavojingus recidivistus“, apvilko dryžuotais konclagerio rūbais su visomis baisaus režimo pasekmėmis. Jis mane nuvedė pas Lietuvos TSR prokuroro pirmąjį pavaduotoją A. Novikovą. Pastarusis mane apkaltino dviem punktais:

1) visuose mano pamoksluose raudona gija praeina antitarybiškumas. Ir paaiškino, kad kuomet sakau žodį „bedievis“ suprantu tarybinę valdžią,

2) kad drauge su kitais sukūriau ir dalyvauju nelegaliame, taip vadinamame, Tikinčiųjų teisėms ginti Katalikų Komitete, kurio paruošti dokumentai patenka į užsienio spaudą ir radiją ir atneša didelę žalą TSRS prestižui.

Pagal Lietuvos TSR BK 68 str. gali būti iškelta baudžiamoji byla. Kaltinimas buvo suformuluotas „oficialiame“ tarybiniame įspėjime.

Nepagrįsto kaltinimo nepasirašiau.

Gerai apmąstęs kaltinimus, turiu garbės pasakyti (manau, kad tai bus naudinga reikalui ir istorijai) štai ką:

1) Lietuvos tikinčiųjų ir mano, kaip katalikų kunigo, nelaimė, kad visi tarybiniai pareigūnai, su kuriais tenka vienu ar kitu reikalu susidurti, pirmiausia yra ateisti, o tik paskui – tarybinės valdžios atstovai. Kunigas negali laimėti prieš pareigūnų ar bedievių savigalę. Lengviausia susidoroti su

tikinčiuoju, o ypač su kunigu, prisegant jam antitarybininko etiketę, šiuo atveju aukomis tapo Kybartų klebonas kun. Sigitas Tamkevičius ir aš. Vos praėjus parai apie mūsų kvietimą buvo painformuota ir visuomenė: „Tiesoje“ – rugsėjo 5 d., „Valstiečių laikraestyje“ – rugsėjo 6 d., Raseinių rajono „Naujame Ryte“ – rugsėjo 8 d. Bet šie skelbimai turėjo atvirkštinį efektą Lietuvoje ir užsienyje.

2) Tarybinė spauda ir propagandistai dažnai akcentuoja Lenino 1918.01.23 dekretą, kuriuo Valstybė atskirta nuo Bažnyčios, o taip pat cituoja LTSR Konstitucijos 52 str. apie sąžinės laisvę. Deja, praktikoje yra visai kitaip:

a) Bažnyčiai nepripažįstama juridinio asmens teisė. Atimtos pačių tikinčiųjų per 600 metų pastatytos bažnyčios. Jos apdėtos dideliais mokesčiais.

b) Neleidžiama katalikams jokio spausdinto žodžio ar programos per radiją. Per visą tarybinį laikotarpį neišleista nė vieno katekizmo. Maldaknygių tiražai buvo labai riboti, visai nepakankami ir tik propagandiniais tikslais. Apeigynas sąmoningai išleistas laikraštiniame popieriuje ir jau suplyšo.

c) Vienintelė kunigų seminarija Kaune (prieš karą jų buvo 4) limituota, pav., šiemet išėjo 6 nauji kunigai, mirė jau 14. Kandidatus ir dėstytojus parenka bedieviai per Religinį reikalų tarybos įgaliotinį. Be įgaliotinio žinios vyskupas negali nuvykti į parapiją atlaikyti šv. Mišių. O ką jau kalbėti apie sutvirtinimo sakramento teikimą. Bedieviai vyskupui nurodo, kur jis gali būti teikiamas ir kiek kartų per metus. Ir taip tikintiesiems su vaikais tenka važiuoti net šimtus kilometrų, pav., iš Žagarės į Kauną.

Tikinčiųjų ir katalikų padėtis Lietuvoje kasdien sunkėja. O norėtųsi bent tiek religinės laisvės, kiek jos „eksportuojama“ į užsienį.

d) Religinį reikalų tarybos įgaliotiniai per eilę metų visiškai paralyžiavo vyskupų ir valdytojų veiklą. Faktiškai jie administruoja Bažnyčią, nors retkarčiais propagandos tikslais skelbiama, kad tarybinė valdžia visiškai nesikiša į Bažnyčios vidaus reikalus, į jos dogmatinę ir kanonų sritį. Jau metai, kaip vyskupas negali paskirti Viduklei vikaro. Dėl bedievių savigalės kenčia didelė parapija. Bet tai – tik eiliniai ateistinės ideologinės „kovos“ metodai. Rajonų vadovai užsikrėtę nuotaikomis „iš aukščiau“, nurodo klebonams, ką reikia kviesti laikyti per atlaidus šv. Mišias, sakyti pamokslus (Šiluvoje ir kt.).

e) Per radiją ir spaudą (ypač rajoninę) varoma grubi, primityvi ir melaginga propaganda prieš tikėjimą ir Bažnyčią. Tikintieji padaryti antračiais valstybės piliečiais. Todėl jų negina teismai, o redakcijų durys jų laiškamams uždarytos.

f) Du vyskupai – Julijonas Steponavičius ir Vincencas Sladkevičius – jau 20 metų ištremti be teismo, nežinia kieno įsakymu ir kuriam laikui. Ar ne metas LTSR prokuratūrai

susidomėti šiuo skaudžiu reikalu, kuris tarybinei valdžiai garbės tikrai nedaro, užbaigti šių vyskupų kankinių Golgotos kelią ir painformuoti visuomenę apie atitaisyta nusikaltimą.

g) Katalikai mokslieiviai prievarta rašomi į bedieviškas organizacijas, mažinamas elgesio pažymys už bažnyčios lankymą, šiuo atveju ir Viduklė ne išimtis.

h) Jau bandoma vidurinių mokyklų salėse šaukti tikinčiųjų susirinkimus ir kurti bedieviškus bažnyčių komitetus (Kirdeikiuose, Daugailiuose, Utenos rajone).

i) Stengiamasi likviduoti Bažnyčią „Religinio susivienijimų nuostatais“, kurie ateistų parašyti, užtvirtinti ir tarnauja jų tikslams.

Bedieviai naikina bažnyčias degindami (Batakiai, Gaurė, Šiauliai, Leipalingis, Sangrūda) arba pavagijama bei išniekinama visa, kas tikintiesiems brangiau net už gyvybę – švenčiausiąjį Sakramentą (Upyna, Dotnuva, Žemaičių Kalvarija, Seda ir kt.). Galop, paskutinis Alsėdžių bažnyčios nusisumbimas parodė tikrąjį bedievių veidą. Tikintieji tokius bedievių veiksmus kvalifikuoja jau ne kaip chuliganizmą, bet vadina tiesiog satanizmu.

Vasarą buvo teisiami keli jaunuoliai Druskininkuose už 4 bažnyčių apiplėšimą. Deja, prokuratūra ir spauda visuomenės nepainformavo. Tuo tarpu apie tariamą dviejų kunigų „nusikaltimą“ parašė net keli laikraščiai.

Tarybinė valdžia tylėjimu ir abejingumu skatina nusikalsti.

Taigi ar Lietuvos tikintieji gali mylėti bedievius ir gerbti tarybinę valdžią? Ateityje lietuvių kalbos žodyne žodis „bedievis“ bus keiksmažodis. Ar tai dėl netikinčiųjų kaltės?

Man, kaip kunigui, dažnokai tenka susidurti su valdžios pareigūnais. Jie būna tokie, kokie yra rajono vadovai. Raseinių rajonas tikintiesiems – vienas iš blogiausių Lietuvoje. Pabandyčiau tvirtinimą paremti vienu kitu faktu iš dabarties.

Dar prieš atvažiuojant į Viduklę (1976.VII.17), tuometinis Vykdomojo komiteto pirmininko pavaduotojas Z. Butkus jau koneveikė mane prieš rajono kunigus.

Rajono komiteto sekretoriui Z. Grimailai Viduklės klebonas tapo *idee fixe*. Ir dažnai įvairiuose susirinkimuose pirmasis sekretorius jam skiria daugiau dėmesio, negu ūkiniams reikalams.

Vykdomojo komiteto pirmininkas A. Skeiveris 1978 m. organizavo Viduklės bažnyčios puolimą, kuomet klebonas egzaminavo vaikus Pirmajai šv. Komunijai. Todėl nenuostabu, kad ir apylinkės pirmininkas A. Zigmantas gali kleboną skusti ir būti tame pačiame teisme liudininuku (1977 m.).

Ne kartą ūkio vadovai grasino tėvus išmesti iš darbo, reikalaudami, kad jie patys nuvarytų vaikus nuo altoriaus ir iš procesijos.

Į mano raštiškus pareiškimus rajono vadovai niekada neduoda raštiško atsakymo, kaip to rei-

kalauja tarybiniai įstatymai. Dar 1977 m. spalio mėn. pavaduotojas Z. Butkus man pareiškė: „Religinėms bendruomenėms mes niekada neduodame raštiško atsakymo (!) ir jums niekad neduosime leidimo eiti į kapines.“ Bedieviai gali eiti pagerbti mirusiųjų ar per Vėlines, ar per Pergalės šventę, bet tikintiesiems draudžiama. Tikintieji gali pagerbti savo mirusiuosius tik vadovaujant bedieviams. Už gynai religinę Vėlinių procesiją 1976 m. ir 1978 m. buvau nubaustas pinigine bauda 50 rublių. Panašiai buvo nubaustas Kybartų parapijos klebonas kun. Sigitas Tamkevičius ir Palomenės klebonas kun. Jonas Zubrus.

1977.XI.1. Viduklės paukštininkystės tarybinio ūkio direktoriaus E. Zaikauskas bandė sutrukdyti procesiją, išvartydamas į gatvę sunkvežimius ir mėšlavežius, kad sudarytų įspūdį, jog tikintieji sutrukdytų judėjimą. Be to, pats paleido kapinėse garsikalbius, kad žmonės negirdėtų kunigo pamokslo. Bet Raseinių prokuratūra tylėjo.

Pernai XI.1 mokytojai Vaicekauskas ir Mockus bėgiojo ties klebonija ir trukdė mergaitėms persirengti eisenai. Eisenos metu mokytojas Mockus (jis gi Viduklės vidurinės mokyklos partijos sekretorius) bėgiojo per žmonių eiles su fotoaparatu ir fotografavo iš arti kunigą ir atskirus eisenos dalyvius. Pasipiktinusiųjų tikinčiųjų jausmai galėjo pasireikšti nepageidaujamu būdu. Ir vėl viešosios tvarkos pareigūnai šito nepastebėjo, nes abu mokytojai veikė pagal nurodymą „iš viršaus“.

Š. m. rugsėjo 4 d. Raseinių Vykdomojo komiteto pavaduotoja O. Stonienė iškvietė bažnyčios komiteto pirmininką I. Paulauską ir ragino bažnyčios aktyvui susitarti ir neklausyti klebono ir per Vėlines neiti į kapines.

Prieš Šiluvos atlaidus vienas vidukliškius kvietė apylinkė, kitus – Melioracijos valdybos partorgas ir reikalavo, kad žmonės savo lengvomis mašinomis nevežtų žmonių, ypač vaikų, į Šiluvą.

Kaip kiekvienais metais, taip ir šiemet, vidukliškiiai rugsėjo 12 dienos vakare važiuojo į Šiluvą pasimelsti, atlikti išpažintį ir priimti šv. Komuniją. Tuo būdu norėjo pagerbti Švč. Mergelę Mariją ir savo sielą pašventinti naujomis Dievo malonėmis. Ties Šiluvos bažnyčios durimis stovėjo visa eilė „civilių“ ir trukdė žmonėms ir ypač vaikams praeiti į bažnyčią. Vieną moterį, nutvėrę už rankų, tempė iš šventoriaus. Tik pradėjus šaukti: „Gelbėkite, vagys užpuolė“, paleido ir pasišalino. Žmonės atpažino šiuos bedievių „aktyvistus“: iš rajono komiteto Kvietkienę ir mokytoją Mockų, Viduklės paukštininkystės tarybinio ūkio partorgą Mačiulaitį, komjaunimo sekretorę Bružienę ir kitus. Sakykite, ar jie nepažeidžia LTSR Konstitucijos 52 str., ar jie nepažeidžia tarptautinių TSRS išpareigojimų? Šitie aktyvistai, o ne Tikinčiųjų teisėms ginti Katalikų Komitetas, duoda užsienio spaudai pakankamai medžiagos. Tik jie griauja Tarybų Sąjungos prestižą

pasaulio akyse.

Šiluvos atlaidų metu įvairūs „civiliai“ eidavo per pamaldžių moterų butus ir darydavo kratas.

1979.IX.12 pačių atlaidų įkaršcio metu Raseinių rajono vykdomojo komiteto pirmininkas A. Skeiveris iššaukė Šiluvos kleboną kun. Vaclovą Grauslį į Raseinius ir, dalyvaujant pavaduotojai O. Stonienei, prievarta išgavo klebono parašą, kad neleis Šiluvoje rugsėjo 15 d. laikyti šv. Mišių (Sumos) Tikinčiųjų teisėms ginti Katalikų Komiteto nariams – kunigams. Atėjo metas Lietuvos TSR prokuratūrai sudrausti Raseinių bedievius ir įtikinti, kad Šiluvą tvarko vyskupas ir klebonas, o rajono vadovai tegul pasirūpina apleistomis Maironio ir Stanevičiaus tėviškėmis arba bent gyvenvietęm gatvėmis. TTG Katalikų Komiteto nariai-kunigai šv. Mišias atlaikė, o Šiluvos klebonui buvo sugadinta nuotauka visiems atlaidams.

Taigi Šiluvos atvejis akivaizdžiai liudija apie Lietuvos katalikų turimą „pilną religinę laisvę“.

Raseinių saugumo poskyrio viršininkas Gardauskas tuojau po atlaidų šaukė tardymui Šiluvos kleboną kun. Vaclovą Grauslį (IX.18 išlaikė 3 val.), Raseinių kleboną Vytautą Griganavičių (IX.19), Raseinių vikarą kun. Antaną Urbonavičių (IX.21) ir Liolių kleboną kun. Joną Račaitį (IX.24). Tarp kitų dalykų, klausinėjo ir apie kun. Jono Kauneko pamokslą Šiluvoje IX.15.

Nežiūrint bedievių ir ateistų šantažo, stokos priemonių nuvykti į atlaidus, religinis atgimimas Lietuvoje – jau visų pastebimas faktas: vienus džugiūna, o kitus – siutina. Bet su šiuo faktu tenka skaitytis.

Visa Lietuva pradeda ruoštiis dviem dideliems jubiliejams: 500 metų nuo šv. Kazimiero mirties (1984) ir 600 metų nuo krikščionybės įvedimo (1987). Ir visų mūsų vienas tikslas: visa atnaujinti Kristuje! Atnaujinti Tautos dvasinį veidą, taip skaudžiai sužalotą bedievybės per keletą pokario dešimtmečių.

Kol bus Tarybų Sąjungoje tikinčiųjų diskriminacijos faktų (deja, jie nemažėja), tol bus reikalingas Tikinčiųjų teisėms ginti Katalikų Komitetas. Ir vieno ir kelių Komiteto narių teisminis susidorojimas jo veiklos neparalyžiuos. Katalikų Komitetas ir toliau informuos tarybinę vyriausybę ir aukščiausiąją Bažnyčios vadovybę apie skaudžius tikinčiųjų teisių pažeidimus Lietuvoje ir kitose tarybinėse respublikose.

Esame giliai įsitikinę, kad Dievui laiminant, Popiežiui Jonui Pauliui II ir viešajai viso pasaulio gerųjų žmonių opinijai paremiant, mes sulauksime pilnos religinės laisvės.

Dievas mūsų prieglauda ir stiprybė (Ps, 45,2). Viduklė, 1979 m. spalio 1 d.

Kun. Alfonsas Svarinskas,
Viduklės klebonas
„Lietuvos katalikų bažnyčios
 kronika“,
1979 m. Nr. 40

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

